

Het Bijenvolkkevertje

Na alle voorgaande informatie over 'The small hive beetle' oftewel 'De Kleine Bijenkastkever' zijn we aardig op de hoogte zonder dat ik er aan toe wil voegen 'kom maar op'. Waar ik moeite mee heb is de letterlijke vertaling van 'the small hive beetle' in 'De Kleine Bijenkastkever'. Als kever zou ik me tekort gedaan voelen, want behalve in een 'kast' voel ik me even goed thuis in een holle boom, spouwmuur of korf. Het woordje 'hive' heeft ook de betekenis van 'volk'. Waarom spreken we dan niet gewoon over 'het Bijenvolkkevertje'. Simpel toch? De verkleining 'tje' geeft aan dat het om een kleine kever gaat. Het wachten is nu op de 'big hive beetle'.

136

Een oerwoud van methoden

Daar staan we dan met een rugzak vol methoden om de zwermdrift van onze bijen een richting te geven die ons zint. Het lijkt zo simpel. Splits een volk in een deel met en een deel zonder koningin. Zorg ervoor dat in het moerlose deel na enige tijd een jonge koningin komt en voorkom dat in het deel met oude koningin Hare Majesteit alsnog wordt gedwongen tot uitzwermen. Om dat alles te bereiken zijn er boeken vol geschreven en ook ons eigen blad is er niet vrij van. Een kleine greep. Een verzamelbroedaflegger (BIJEN 14(3): 67), een koninginnenaflegger of veger (BIJEN 13(5): 142), een schudzwerm (BIJEN 11(5): 147), zonder zwermen de zwermtijd door (BIJEN 11(5): 148). Het lijkt wel een marktkraam waarbij je het voor het uitzoeken hebt. Maar we weten allemaal dat de methode die aan al onze verwachtingen voldoet (nog) niet bestaat. Die moeten we dus zelf maken, insturen naar ons blad Bijen zodat we er dan allemaal ons voordeel mee kunnen doen. Waarom zo'n verscheidenheid aan methoden? Omdat we allemaal anders zijn, op onze 'eigen wijze' imkeren met verschillende soorten bijen en de ontwikkeling van elk volk weer anders wordt aangestuurd door de 'genen'. Dan is er natuurlijk nog het weer met vaak grote verschillen tussen het zuiden en noorden van ons land en daaraan gekoppeld de drachtweide. Succes ligt in het verschiep, maar de weg erheen moet je wel leren. Het lijkt wel een moderne versie van 'Kunt u mij de weg naar Hamelen vertellen, meneer?'.

De verzamelbroedaflegger

Zie BIJEN 14(3): 67-68 (2005).

De geïntegreerde mijtenbestrijding is een pluspunt als de verzamelbroedaflegger (VBA) naar een andere

standplaats op zes kilometer afstand kan worden overgebracht. Anders vindt herbesmetting plaats. Maar wie beschikt over die luxe? Ondanks het afnemen van gesloten broed van het hoofdvolk moet dat volk goed in de gaten worden gehouden op het opnieuw smeden van zwermplannen, want het is tenslotte mei. Na negen dagen wordt de VBA hopeloos moerloos gemaakt door alle aangezette doppen te breken. Hij wordt met mierenzuur behandeld tegen de mijten en krijgt daarna een teeltraam om koninginncellen op te trekken. Door de afwezigheid van open broed zullen de nog aanwezige mijten in de aangezette koninginncellen stappen met alle negatieve gevolgen van dien voor de koninginnen. Misschien kunnen we dit gedeeltelijk ondervangen door tijdens het maken van de VBA aan het volksdeel met oude koningin een bouwraam of darrenraat te geven. Op het moment dat de VBA hopeloos moerloos wordt gemaakt hangen we, gelijk met het teeltraam, de belegde darrenraat in. Desperate mijten kunnen instappen en de koninginnen kunnen zich ongestoord ontwikkelen in de voedselbrij.

De koninginnenaflegger of veger

De oude koningin komt met een aantal raten broed en jonge bijen apart te staan. Een nadeel is dat de oude koningin in haar meest productieve tweede jaar in de aflegger een tijdlang weinig eitjes zal leggen. Als er een jonge koningin in het resterende volksdeel aanwezig is wordt de aflegger gebruikt als melkkoe voor het honinghalende volk

De schudzwerm

Het zojuist genoemde bezwaar wordt met de schudzwerm grotendeels ondervangen. Vind je tijdens het maken van de schudzwerm een koningin, hang dan de raat waarop ze zich bevindt met wat voer en jonge bijen in een drieramer. Schud daarna alle raten van beide volken in een nieuwe broedbak. Hang na het afschudden vijf of zes raten met gesloten broed gelijk in de nieuwe bak. Maak niet de fout de raten met verzegeld broed in de nieuwe bak te hangen zonder deze eerst af te slaan. De vliegbijen moeten er echt af. De afgeslagen raten worden gelijk gecontroleerd op doppen. Zet een drieramer klaar als je die doppen wilt gebruiken. We bezitten nu een schudzwerm boordevol jonge bijen. Geef dit nieuwe volk een paar raten achtergehouden wintervoer mee en maak de vliegopening heel klein om roverij te voorkomen. Als de mogelijkheid er is, zetten we het volk een paar dagen

in de schaduw met gesloten vlieggat en zorgen voor water. Vergeet niet na een week of twee een honingbak te geven als er dracht is. In de 'oude' hoofdvolken worden doppen aangezet. Maak die hoofdvolken na negen dagen hopeloos moerloos en voer een paar dagen later een jonge koningin in, gekocht of zelf gekweekt.

Even voorstellen: Wytze Faber

Een imker zoals u en ik, die in een telefoongesprek nog over 'Het Groentje' praat. Hij is al meer dan veertig jaar imker en nu gastlid van de imkervereniging Zuidlaren. Hij volgde de cursus honingkeurmeester bij dhr. Geskes, trok veel op met Harry Dijkema, is vaak naar Duitsland geweest om zich te verdiepen in de koninginneteelt en heeft uitgebreid kunnen spreken met broeder Adam. Zijn bedrijfsmethode sprak hem enorm aan. Met weinig handelingen goed kunnen imkeren vormt nog steeds het uitgangspunt van zijn imkergedrag. Een mandje praktische tips in zijn nu volgende verhaal: 'Aanvankelijk had ik carnica's, maar die zwermden mij te snel. Kunstzwermen maken op het koolzaad paste mij niet. Ook pasten volken en kasten niet bij elkaar, vond ik. De ruimte tussen de bakken is een barrière voor de bijen, zeker voor de koningin. Soms een zwerm als de bovenbak vol is, terwijl er wel ruimte is in de onderbak. Met Buckfastbijen en Dadantkasten heb je dat bezwaar niet. Je hoeft ook geen zware broedbakken meer te tillen, alleen de honingkamers. De Dadantramen zijn wel groot, maar meestal bekijk ik alleen een middenraam, soms twee of drie, en dan weet ik hoe het met dat volk is gesteld. Verder met rust laten. De combinatie Dadantkasten en Buckfastbijen bevalt mij goed. De 12-raams Dadantkasten van Red Cedar waren toentertijd niet te koop. Na lang zoeken kon ik een partij Red Cedar kopen en heb er toen 22 complete kasten van gemaakt. Ik was van plan om als bijbaan 'beroeps' - imker te worden. Dat ging niet door omdat ik directeur van een school werd en daardoor minder tijd voor de bijen had. Dadant is een heel systeem, je slinger en zonnewassmelter moeten het raamformaat aankunnen. Beide heb ik zelf gemaakt evenals de raampjes. De honingkamerraampjes zijn 30 mm breed en in een keer te ontzegelen. Dan wel elf in plaats van twaalf ramen in de honingkamer en een moerrooster gebruiken. De raten moeten niet bebroed zijn anders stropen de pophuidjes op voor het mes. Tegenwoordig heb ik vijf volken. Ik reis naar het koolzaad en de heide. Thuis is veel bosbraam en vuilboom. Sinds ik Buckfast heb slinger ik ook zomerhoning. Vroeger, met het Aalsteren, werden de volken teveel versnipperd en

haalden daardoor geen zomerhoning. Mijn imker-methode is heel simpel. Veel kijken en weinig doen. De volken staan op een grote bak en kunnen uit de voeten. Oude raten worden vervangen door kunstraat indien nodig. Bij het koolzaad komt een honingkamer boven het rooster. Voor zwermen ben ik niet bang en komt er eens een moer af dan heb ik pech gehad. Koninginnen worden altijd gemerkt en geknipt. Na het koolzaad worden de koninginnen vervangen door een nieuw gekweekte. Ik pluk de oude moer van de raat en laat de nieuwe er zo op lopen, wel even kijken of het goed gaat. Anders invoeren met een washuls waar de moer zo in wordt gedaan. De huls wordt aan de toplat geplakt. Als ik doppen zie dan gaat de oude koningin in een nieuwe kast met bijen van alle andere kasten. Die zijn dan meteen wat bijen kwijt. Nieuwe koninginnen worden aangetrokken op larfjes van raszuivere koninginnen en in Apideakastjes opgekweekt tot ze aan de leg zijn. Na de heide wordt normaal ingewinterd. De varroamijt bestrijd ik met mierenzuur en oxaalzuur. Ik wil graag het belang van zachtaardige bijen onderstrepen. Hoe lang duurt het nog voordat er richtlijnen komen tegen agressieve bijen? Als ik zie hoe ieder jaar weer sommige imkers hun bijen pal bij de weg of fietspad zetten, dan vraagt dat om problemen. Imkeren in de huidige dorpen of steden kan niet meer met steekduivels.'

Het weer in mei

In de periode 1971 - 2000 bedroeg in het midden van het land het gemiddelde aantal uren zonneschijn 204, de hoeveelheid neerslag 62 millimeter en de maximumtemperatuur 17,6°C.

Meimaanden					
Jaar	Zon	(uren)	Neerslag	(mm)	Max.temp °C
2000	N		+		++ 20,0
2001	++	(279)	-		+
2002	N		N		+
2003	N		+		N
2004	N		-	(35)	N

Geraadpleegd

Wytze Faber, Even voorstellen, 'Bijenpraot' Imkervereniging Zuidlaren e.o. Nr. 97 (juni 2004).